

Sygn. akt **XX GC 329/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Kisiel

Protokolant: Ewelina Krośnia

po rozpoznaniu 30 września 2020 r. w W.

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. R.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda P. R. kwotę 116.262 zł (sto szesnaście tysięcy dwieście sześćdziesiąt dwa złote) wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 8 sierpnia 2017r. do dnia zapłaty;
- ustala, że powód P. R. wygrał proces w całości i szczegółowe rozliczenie kosztów sądowych pozostawia referendarzowi sądowemu.

SSO Katarzyna Kisiel

Sygn. akt XX GC 329/18

UZASADNIENIE

Powód P. R. w pozwie z dnia 28 marca 2018r. skierowanym przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych spółce akcyjnej w W. wniósł o zasądzenie kwoty 116.262 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od dnia 8 sierpnia 2017r. do dnia zapłaty, jednocześnie wniesiono o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17.00 zł.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powód w dniu 4 maja 2017r. zawarł ze stroną pozwaną umowę obowiązkowego, dotowanego ubezpieczenia upraw rolnych potwierdzonych polisą nr (...). Ubezpieczeniem objęte zostały uprawy powoda-owoce jabłoni- znajdujące się na terenie gospodarstwa położonego w miejscowości K. poczta B. o łącznej powierzchni 5,71 ha od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez grad. Umowa ubezpieczenia obejmowała okres od dnia 5 maja 2017r. do dnia 4 maja 2018r. Łączna suma ubezpieczenia została określona na kwotę 342.600 zł, przy wydajności upraw 40t/ha oraz ceny jednostkowej 1.500 zł. Integralną część umowy ubezpieczenia stanowiły Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...), ustalone uchwałą nr (...) zarządu pozwanej z dnia 21 lutego 2017r. Jak dalej uzasadniano, nieruchomości, na której znajdowały się ubezpieczone drzewka jabłoni stanowią dorodny, kilkuletni sad, a owoce z ww. nieruchomości były przeznaczane przez powoda na sprzedaż konsumpcyjną.

W okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia, w dniu 19 lipca 2017r. doszło do zrealizowania się ryzyka ubezpieczeniowego w postaci ubytków plonów w ubezpieczonych owocach na skutek gradobicia. Powód zgłosił ww. szkodę pozwanej, w następstwie czego zostały przeprowadzone oględziny, w trakcie których zdaniem powoda likwidator nie zrywał uszkodzonych owoców z drzew, nie zliczył drzewek jabłoni znajdujących się w sadzie ani nie zliczył dokładnie liczby owoców znajdujących się na poszczególnych drzewach. W toku ww. oględzin rzeczoznawca ustalił, że na działce nr (...) - 30 % oraz na działce nr (...) - 40% owoców jabłoni zostało fizycznie uszkodzonych. Pomimo ustalonej wartości uszkodzonych owoców na poziomie 30% i 40 %, w protokole szkody ubytek w planach został ustalony na poziomie 6 % i 8%.

Następnie, jak argumentowano, pozwany, decyzją z dnia 7 sierpnia 2017r. odmówił wypłaty odszkodowania z uwagi na to, że szkody spowodowane przez grad w plonie głównym nie wyniosły co najmniej 10 % (franszyza integralna).

W dalszej kolejności, powód nie zgadzając się z przyjętym przez stronę pozwaną ubytkiem w plonach (6% i 8%), złożył, w toku procesu likwidacji wniosek o ponowne wyliczenie szkody. Ponadto, pismem z dnia 21 grudnia 2017r. oraz pismem z dnia 14 lutego 2018r. wezwał pozwaną do zapłaty odszkodowania w kwocie dochodzonej niniejszym pozwem. Pozwana jednakże odmówiła wypłaty odszkodowania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko (pozew, k-3-28).

Strona pozwana (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew zakwestionowano jedynie wartość roszczenia, nie zaś samą zasadę odpowiedzialności. Nie zakwestionowano także okoliczności wystąpienia szkód w uprawach. Jak dalej wskazano, w przedmiotowej sprawie chodziło przede wszystkim o szczegóły metodologii wyliczenia należnego powodowi wynagrodzenia. Zdaniem strony pozwanej, w myśl §3 ust. 5 OWU ustalone odszkodowanie zostało pomniejszone o 10% udziału własnego. Ustalenie zaś wysokości odszkodowania nastąpiło zgodnie z §22 ust. 4 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia. Zgodnie z nim za podstawę do obliczenia wysokości szkody przyjmuje się: rzeczywistą powierzchnię pola, na którym uprawa została uszkodzona lub zniszczona, określony w procentach stopień zmniejszenia plonu, ustalony w oparciu o wykonaną analizę uszkodzeń roślin i obliczony na podstawie obowiązujących w (...) w dniu powstania szkody „Norm do ustalania wysokości szkód w uprawach rolnych”, sumę ubezpieczenia na 1 ha określoną w polisie, nie wyższą od wartości uprawy ustalonej na podstawie wydajności lub wartości plonu potencjalnego z 1 ha podanej w polisie oraz ceny jednostkowej plonu.

Następnie zdaniem strony pozwanej, metodologia ustalania wysokości szkód w uprawach rolnych zgodnie z tabelami „Norm do ustalania wysokości szkód w uprawach rolnych” ogranicza wysokość hipotetycznej szkody jaką jest nie osiągnięty w przyszłości ubytek plonu w stosunku do fizycznie uszkodzonych roślin/owoców w dniu szkody. Jak argumentowano, oczywistym jest bowiem, że nie każda nieuszkodzona roślina/owoc będzie w przyszłości nadawała się do zabrania i sprzedaży. Ze względu na specyfikę upraw rolnych, określona część z nich do momentu zbioru ulegnie degradacji/zniszczeniu ze względu na różne naturalnie występujące, a nie objęte ochroną ubezpieczeniową przyczyny jak choroby, szkodniki, naturalne opadanie części owoców przed zbiorem (odpowiedź na pozew, k-90-91).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. R. w dniu 4 maja 2017r. zawarł z pozwaną umowę obowiązkowego, dotowanego ubezpieczenia upraw rolnych potwierdzoną polisą nr (...). Ubezpieczeniem zostały objęte uprawy powoda-owoce jabłoni – znajdujące się na terenie gospodarstwa położonego w miejscowości K., poczta B. o łącznej powierzchni 5,71 ha od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez grad. Umowa ubezpieczenia obejmowała okres od dnia 5 maja 2017r. do dnia 4 maja 2018r. Łączna suma ubezpieczenia została określona na kwotę 342.600 zł przy wydajności upraw 40t/ha oraz ceny jednostkowej 1.500 zł. Integralną część umowy ubezpieczenia stanowiły Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...), ustalone uchwałą nr (...) zarządu (...) Spółka Akcyjna z dnia 21 lutego 2017r.

Dowód: (umowa ubezpieczenia, k-38-39, Ogólne Warunku Ubezpieczenia (...), k-40-48, zeznania powoda, k-212-213).

Nieruchomość, na której znajdowały się drzewa jabłoni stanowiły dorodny, kilkuletni sad, a owoce jako owoce deserowe w postaci m.in. jabłek golden delicious, lobo, ligol jona gold z w.w nieruchomości były przeznaczone na sprzedaż konsumpcyjną. W okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia, w dniu 19 lipca 2017r. na nieruchomości powoda obejmującej sad doszło do gradobicia. Powód zgłosił przedmiotową szkodę pozwanej, która zarejestrowała ją pod numerem (...). Owoce w momencie gradobicia były już ukształtowane, o wielkości większej od orzecha włoskiego, ostateczny kształt owoców przypadła na październik.

Dowód: (zeznania powoda, k-212-213, druk zgłoszenia szkody majątkowej, k-46).

Następnie, w dniu 26 lipca 2017r. likwidator, działający w imieniu i na rzecz strony pozwanej, w obecności powoda przeprowadził oględziny uszkodzonych owoców, nie zliczył jednak drzewek jabłoni znajdujących się w sadzie, nie zliczył dokładnie liczby owoców znajdujących się na poszczególnych drzewkach. W trakcie oględzin rzeczoznawca ustalił, że na działce nr (...) -30% oraz na działce nr (...) -40% owoców jabłoni zostało fizycznie uszkodzonych. Pomimo ustalonej wartości uszkodzonych owoców na poziomie 30% i 40 % w protokole szkody ubytek w plonach został ustalony na poziomie 6% i 8%.

Dowód: (protokoły szkody dotyczące działek nr (...), k-49-52, informacja o dokumentach potrzebnych do ustalenia odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania do szkody nr PL (...), k-53, akta postępowania likwidacyjnego zawarte na płycie CD, k-89, zeznania powoda, k-212-213).

Strona pozwana decyzją z dnia 7 sierpnia 2017r. odmówiła wypłaty odszkodowania wskazując, że szkody spowodowane przez grad w plonie głównym nie wyniosły co najmniej 10 % (franszyza integralna).

Dowód (decyzja strony pozwanej z dnia 7 sierpnia 2017r., k-55).

Powód nie akceptując określonego przez stronę pozwaną określonego procentu szkody w plonie, w dniu 29 września 2017r. telefonicznie zawnioskował do pozwanej o przeprowadzenie dodatkowych oględzin, a ponadto pismem skierowanym do pozwanej w dniu 5 października 2017r. wniósł o oszacowanie uszkodzeń w uprawie. W odpowiedzi na powyższe, pozwana pismem z dnia 2 października 2017r. oraz 27 października 2017r. odpowiedziała, iż nie widzi podstaw do przeprowadzenia ponownych oględzin, wskazując, iż procent szkody został przez nią prawidłowo ustalony.

Dowód: (akta postępowania likwidacyjnego na płycie CD, k-89, kontakt przychodzący z dnia 29 października 2017r., k-56, pismo powoda z dnia 5 października 2017r., k-58, pismo pozwanej z dnia 2 października 2017r., k-57, pismo pozwanej z dnia 27 października 2017r., k-60-61).

Następnie, powód pismem z dnia 30 października 2017r. zwrócił się do pozwanej z wnioskiem o udostępnienie kompletnych akt postępowania prowadzonego przez pozwaną pod numerem (...). Pozwana wiadomością e-mai z dnia 2 listopada 2017r. udostępniła powodowi akta prowadzonego postępowania likwidacyjnego.

Dowód: pismo powoda z dnia 30 października 2017r. wraz z potwierdzeniem jego wysłania pocztą elektroniczną, k-62-63, wiadomość mailowa pozwanej z dnia 2 listopada 2017r., k-64 oraz dokumentacja postępowania likwidacyjnego na płycie CD, k-89).

Po analizie akt szkodowych, powód pismem z dnia 1 grudnia 2017r. zwrócił się do pozwanej z wnioskiem o udostępnienie i wyjaśnienie co ukrywa się pod pojęciem „Norm i metodyki ustalania szkód w uprawach”, o których mowa w § 22 ust. 4 pkt 3 OWU, jak również wyjaśnienie dlaczego w momencie zawierania umowy ubezpieczenia ww. dokumenty nie zostały załączone do OWU. W odpowiedzi, pozwana do pisma z dnia 15 grudnia 2017r. w załączeniu przedstawiła Tabelę do ustalania szkód w uprawach (Tablica 624, Ukształtowane owoce, Szkody w plonie owoców wskutek uszkodzenia w fazie rozwojowej: związanych owoców). Normy do ustalenia wysokości szkody w uprawach

rolnych nie zostały przedstawione powodowi ani w momencie zawierania umowy, jak również w trakcie trwającego postępowania likwidacyjnego.

Dowód: (pismo powoda z dnia 1 grudnia 2017r. wraz z potwierdzeniem jego wysłania pocztą elektroniczną, k-66, pismo pozwanej z dnia 15 grudnia 2017r., k-67, Tablica 624, k-68-69, zeznania powoda, k-212-213).

Następnie, powód nie zgadzając się z przyjętym przez stronę pozwaną ubytkiem w plonach (6% i 8%) złożył, w toku procesu likwidacji wniosek o ponowne wyliczenie szkody. Ponadto, pismem z dnia 21 grudnia 2017r., oraz pismem z dnia 14 lutego 2018r. wezwał pozwaną do zapłaty odszkodowania w kwocie dochodzonej niniejszym pozwem. Pozwana jednakże podtrzymała dotychczasowe stanowisko i odmówiła wypłaty odszkodowania.

Dowód: (akta postępowania likwidacyjnego znajdujące się na płycie CD, k-89, wniosek o ponowne przeliczenie szkody z dnia 21 grudnia 2017r., k-70, pismo pozwanego dnia 16 stycznia 2018r., k-77, pismo powoda z dnia 14 lutego 2018r., k-78).

Postanowieniem z dnia 29 maja 2019r. Sąd dopuścił dowód opinii biegłego do spraw szacowania szkód sadowniczych na okoliczność:

- wysokości szkody poniesionej przez powoda w owocach jabłoni na skutek gradobicia, w tym na okoliczność sposobu zaklasyfikowania ukształtowanych owoców jabłoni, które zostały uszkodzone krótko przed zborami, w oparciu na postanowienia zawartej przez strony umowy ubezpieczenia oraz Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, z pominięciem norm i metodyki ustalania wysokości szkód w uprawach stosowanych przez pozwaną ;
- zweryfikowania czy w oparciu o stosowane przez pozwaną normy i metodykę ustalania wysokości szkód w uprawach za pomocą tabeli nr 624 można prawidłowo obliczyć wysokość szkody rzeczywiście poniesionej w owocach ukształtowanych;
- na okoliczność określenia wysokości hipotetycznej szkody w plonie poniesionej przez powoda przy uwzględnieniu zapisów Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, w tym w szczególności zapisów dotyczących udziału własnego oraz zaoszczędzonych kosztów oraz okólnika (...) w sprawie "Norm do ustalania wysokości szkód w uprawach rolnych" (tabela 717) ewentualnie norma obowiązujących rzeczoznawców przy szacowaniu hipotetycznych szkód w plonach w oparciu o procent uszkodzeń fizycznych (postanowienie z dnia 29 maja 2019r., k-135-136).

Biegły sądowy J. B. w opinii z dnia 20 lipca 2019r. odpowiadając na pytania Sądu stwierdził, że wysokość szkody poniesionej przez powoda w owocach jabłoni na skutek gradobicia wyniosła 30 % na działce o numerze (...) i 40 % na działkach o numerach (...). Ponadto zdaniem biegłego normy przedstawione przez ubezpieczyciela (Tabela 624) nie pozwalają prawidłowo obliczyć wysokości szkody, gdyż nie określają/ zawierają realnych zdarzeń wpływających na jakość plonu handlowego, tutaj jabłko uszkodzone przez co najmniej jedną gradzinę nie nadaje się do handlu w celach konsumpcyjnych.

Jednocześnie biegły podniósł, że w uprawach sadowniczych, zwłaszcza jabłoniach nie powinno się uwzględniać § 22 pkt 7 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, który stanowi, że w przypadku szkody częściowej, przy wyliczaniu odszkodowania uwzględnia się zaoszczędzone, nieponiesione koszty oraz straty plonu wynikające z opóźnień zbioru, niezgodnego z terminem agrotechnicznym, ponieważ nie zebranie owoców czy to zdrowych (nieuszkodzonych) czy uszkodzonych spowoduje/zwiększy nasilenie występowania agrofagów w następnych sezonach wegetacyjnych przez co zostaną zwiększone koszty ochrony zapobieżenia i zwalczania występujących agrofagów w uprawach sadowniczych, tutaj jabłoniach, a ponadto przy zbiorach owoców przy wystąpieniu gradobicia zostają zwiększone koszty zbioru poprzez sortowanie owoców przy zrywaniu, czyli dzielenie na uszkodzone i nieuszkodzone jabłka.

W dalszej kolejności biegły odpowiadając na pytania Sądu w zakresie hipotetycznych szkód w plonach, wysokość szkody przedstawił w dwóch wersjach:

-I wersja w oparciu o stwierdzenie faktycznych uszkodzeń wynosi 30 % owoców w sadzie na działce o numerze (...) i 40 % uszkodzonych owoców w sadach na działkach o numerach (...) – co stanowiło kwotę 86.120 zł;

-II wersja w oparciu o program (...) łączną wysokość odszkodowania wyliczono na kwotę 85.625,60 zł.

Następnie postanowieniem z dnia 28 października 2019r. Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłego, w której biegły miał odnieść się do zastrzeżeń i zarzutów zawartych w pismach procesowych stron (postanowienie z dnia 28 października 2019r., k-183).

W opinii uzupełniającej z dnia 17 listopada 2019r. biegły wskazał, iż omyłkowo przyjął w opinii z dnia 20 lipca 2019r. cenę jednostkową plonu w kwocie 1.000 zł /tonę owoców, a winna być kwota 1.500 zł/tonę. W związku z powyższym przedstawił prawidłowe wyliczenia według podanych przez siebie wersji:

-I wersja w oparciu o stwierdzenie faktycznych uszkodzeń- łączna kwota stanowiłaby 129.180 zł;

-II wersja w oparciu o program (...) łączna wysokość odszkodowania wynosiłaby kwotę 128.438,40 zł.

Dowód: (opina biegłego J. B. z dnia 20 lipca 2019r., k-151-155, opinia uzupełniająca z dnia 17 listopada 2019r., k-188-192).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o twierdzenia stron wyraźnie przyznane, bądź niezaprzeczone przez przeciwnika (art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c.) oraz dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana.

Sąd nie prowadził postępowania dowodowego z urzędu, gdyż przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego w gestii Sądu nie leży zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Sąd nie jest też zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Sąd dopuścił także dowód z zeznań stron, ograniczając jego przeprowadzenie do przesłuchania powoda, dając wiarę jego wyjaśnieniom w zakresie, w jakim korelowały one z pozostałymi dowodami zgromadzonymi w sprawie, biorąc pod uwagę subsydiarny i pomocniczy charakter tego dowodu.

Ponadto Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu rolnictwa J. B., uznając, iż sporządzona przez niego opinia główna oraz opinia uzupełniająca są jasne, logiczne, zgodne z doświadczeniem życiowym i wskazaniem wiedzy, a biegły dysponował wiadomościami specjalnymi niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W uznaniu Sądu powództwo jako uzasadnione podlegało uwzględnieniu w całości.

Powód w przedmiotowej sprawie dochodził kwoty odszkodowania z tytułu zawartej ze stroną pozwaną umowy obowiązkowego, dotowanego ubezpieczenia upraw rolnych regulowanej przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz przepisami kodeksu cywilnego. Podstawę prawną roszczenia stanowił zaś art. 805 kc. zgodnie z którym, przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

W uznaniu Sądu Okręgowego, strona pozwana w trakcie postępowania likwidacyjnego dokonała błędnego przyjęcia procentu ubytku plonu spowodowanego gradobiciem w ramach szacowania wysokości szkody, co w bezpośredni sposób doprowadziło do zakwestionowania przez pozwaną dochodzonego przez powoda roszczenia.

W pierwszej kolejności wskazania wymaga, że strona pozwana w momencie zawierania przez strony umowy ubezpieczenia nie przedstawiła powodowi wszystkich dokumentów, na podstawie których w przypadku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego miała być szacowana wysokość szkody, tj. nie udostępniono dokumentu zatytułowanego „Normy do ustalania wysokości szkody w uprawach rolnych”. Ponadto o istnieniu przedmiotowego dokumentu powód dowiedział się dopiero po powstaniu szkody, jak również nie został on powodowi przedstawiony w toku prowadzonego przez stronę pozwaną postępowania likwidacyjnego. Powyższe okoliczności nie zostały zakwestionowane przez stronę pozwaną, wynikają wprost z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym także z zeznań powoda. Pozwana natomiast nie wykazała, aby przedstawiła powodowi w momencie zawierania umowy ubezpieczenia ww. „Normy do ustalania szkód w uprawach rolnych”. Powyższe wskazuje zatem, że strona pozwana w sposób arbitralny i jednostronny dokonała określenia procentu ubytku plonu bez możliwości realnego zweryfikowania przez powoda prawidłowości tych szacunków. Zdaniem Sądu Okręgowego powód nie mógł dokonać weryfikacji przeprowadzonych szacunków, gdyż nie otrzymał wszystkich dokumentów przy pomocy których strona pozwana dokonywała oszacowania szkód.

Wskazania przy tym wymaga, że „Normy do ustalania szkód w uprawach rolnych” nie mieszczą się w katalogu zamkniętym źródeł stosunku ubezpieczeniowego, nie mogą zatem stanowić elementu zawartej przez strony umowy ubezpieczenia, na co wskazuje brak wyodrębnienia ich w treści umowy ubezpieczenia, jak również nie przekazanie powyższego dokumentu powodowi przed zawarciem umowy ubezpieczenia. W przypadku zaś uznania ich za wzorzec umowny, bądź jego część- pozwana także nie doręczyła powodowi takiego wzorca umownego przed zawarciem umowy ubezpieczenia, co musi skutkować tym, że wzorzec ten nie wiąże stron zawartej umowy ubezpieczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, ww. Normy miały charakter klauzuli abuzywnej, mieszczącej się w katalogu z art. 385(3) kc, a dokładnie w pkt 4 (klauzule, które przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy). W przedmiotowej sprawie, jak już wskazano powyżej powód nie miał możliwości zapoznania się z Normami przed zawarciem umowy ubezpieczenia, jak również w trakcie trwającego postępowania likwidacyjnego, zostały mu one udostępnione dopiero na żądanie powoda, toteż należało je w sposób nie budzący wątpliwości zakwalifikować jako abuzywne.

Również podnieść należy, że najistotniejszym elementem przy ustalaniu wysokości szkody w uprawach rolnych jest stopień zmniejszenia plonu. Zgodnie z § 22 ust. 4 pkt 3 OWU –stopień zmniejszenia plonu ustalany jest w oparciu o „normy i metodykę ustalania wysokości szkód w uprawach”, obowiązujące u pozwanej w dacie powstania szkody. Skoro zatem powyższe normy nie zostały dołączone do umowy ubezpieczenia, nie dostały także dołączone do OWU jako załącznik, to w żadnym razie nie mogą być stosowane przez pozwaną przy wyliczeniu wysokości szkody, gdyż w § 22 ust. 4 pkt 3 OWU mowa jest o normach obowiązujących w dacie powstania szkody. Powyższe postanowienie, w uznaniu Sądu Okręgowego, w zakresie w jakim odwołuje się do Norm stanowi klauzulę abuzywną nie może wiązać stron.

W konsekwencji szkoda powinna zostać ustalona w oparciu o postanowienia umowy z pominięciem Norm. Ponadto Normy w sposób całkowicie nieuzasadniony rażąco zaniżają ubytek plonu, gdyż nie uwzględniają fazy rozwoju jabłka uszkodzonego w wyniku gradu. Również bez znaczenia dla oceny przeznaczenia jabłka pozostaje rodzaj i ilość uszkodzeń upraw powstałych wskutek wystąpienia ryzyka gradu, gdyż każde uszkodzenie jabłka wskutek gradu powoduje, że jabłko nie nadaje się na sprzedaż konsumpcyjną. Powyższe potwierdził biegły sądowy, który w opinii podstawowej z dnia 20 lipca 2019r. wskazał wprost „Ponadto Normy nie przedstawione przez ubezpieczyciela nie pozwalają prawidłowo obliczyć wysokości szkody, bowiem nie określają/ zawierają realnych zdarzeń wpływających na jakość plonu handlowego, tutaj: jabłko uszkodzone przez co najmniej jedną gradzinę nie nadaje się do handlu w celach konsumpcyjnych” (str. 4 opinii biegłego).

W konsekwencji, rzeczywisty ubytek plonu określony przez samą stronę pozwaną w Protokołach szkody oraz potwierdzony opinią biegłego sadowego wynosi odpowiednio 30 i 40 % ubezpieczonych upraw i przy jego uwzględnieniu należało dokonać wyliczenia wysokości przysługującego powodowi odszkodowania.

W odniesieniu do wysokości szkody, to w uznaniu Sądu należało mieć na względzie zgromadzone w aktach sprawy wyżej cytowane dokumenty, zeznania powoda oraz opinię podstawową, jak również uzupełniającą biegłego.

Wobec powyższego, wysokość odszkodowania została oszacowana w oparciu o ustalenia faktyczne strony pozwanej(bezsporne), tj. powierzchnię uszkodzonej uprawy, cenę jednostkową i wydajność określoną w umowie ubezpieczenia oraz określony przez pozwaną ubytek plonu, tj. zgodnie z warunkami umowy ubezpieczenia.

Odnosząc się natomiast do zarzutów pozwanej dotyczących zasadności uwzględnienia w ramach wyliczenia szkody wysokości zaoszczędzonych nieponiesionych kosztów, to należało zwrócić uwagę na następujące okoliczności. Po pierwsze pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających, aby powód zaoszczędził jakiegokolwiek koszty w związku powstałą szkodą, jak również nie wiadomo w jaki sposób należałoby te koszty oszacować. Po drugie, biegły sądowy w opinii podstawowej wskazał, iż „w uprawach sadowniczych zwłaszcza jabłoniach nie powinno się uwzględniać § 22 pkt 7 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, który stanowi, że w przypadku szkody częściowej, przy wyliczaniu odszkodowania uwzględnia się zaoszczędzone, nieponiesione koszty oraz straty plonu wynikające z opóźnień zbioru, niezgodnego z terminem agrotechnicznym, ponieważ nie zebranie owoców czy to zdrowych (nieuszkodzonych) czy uszkodzonych spowoduje/zwiększy nasilenie występowania agofagów w następnych sezonach wegetacyjnych przez co zostaną zwiększone koszty ochrony zapobieżenia i zwalczania występujących agofagów w uprawach sadowniczych, tutaj jabłoniach, a ponadto przy zbiorach owoców przy wystąpieniu gradobicia zostają zwiększone koszty zbioru poprzez sortowanie owoców przy zrywaniu, czyli dzielenie na uszkodzone i nieuszkodzone jabłka” (str. 4 i 5 opinii biegłego z dnia 20 lipca 2019r.). Ponadto z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy nie można określić wysokości rzeczywistych zaoszczędzonych kosztów, tymczasem to na stronie pozwanej spoczywał obowiązek wykazania wysokości tychże kosztów, w sytuacji gdy wywodziła z powyższego określone skutki prawne, żądając zmniejszenia należnego powodowi odszkodowania.

Reasumując, w uznaniu Sądu Okręgowego łączna wysokość należnego powodowi odszkodowania stanowi kwotę 116.262 zł i wynika ze stwierdzonych faktycznych uszkodzeń poczynionych przez rzeczoznawcę z ramienia pozwanej- 30% uszkodzonych owoców w sadzie na działce o numerze (...) o powierzchni 1,31 ha i 40 % uszkodzonych owoców w sadach na działkach o numerach (...) o łącznej powierzchni 4,40 ha przy ubezpieczonym plonie i cenie 1.500 zł/ tonę wyniosła odpowiednio dla działki nr (...) - 23.580 zł i dla działek o nr (...) – 105.600 zł, co łącznie stanowiło kwotę 129.180 zł. Przy uwzględnieniu natomiast udziału własnego strony powodowej w wysokości 10 %- wysokość odszkodowania stanowi właśnie kwotę 116.262 zł. (pkt 1 wyroku).

Odnosząc się do daty wymagalności roszczenia objętego pozwem, to wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 817§ 1 i 2 kc – ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, a gdyby w powyższym terminie wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Pozwany w przedmiotowej sprawie decyzję o przyjęciu odpowiedzialności za szkodę oraz o odmowie wypłaty odszkodowania wydał w dniu 7 sierpnia 2017r. Wszelkie dokumenty niezbędne do wyjaśnienia okoliczności koniecznych do wydania decyzji w przedmiocie przyznania świadczenia pozwany posiadał już w sierpniu 2017r. W uznaniu Sądu, mając na względzie przytoczoną argumentację, pozwany powinien był już w decyzji 7 sierpnia 2017r. przyznać powodowi odszkodowanie, toteż za datę wymagalności roszczenia przyjęto właśnie dzień 7 sierpnia 2017r. Odsetki należne powodowi od uwzględnionego roszczenia głównego przysługują zatem od dnia 8 sierpnia 2017r. do dnia zapłaty.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu określoną w treści art. 98 kpc, pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie na podstawie art. 108 kpc referendarzowi sądowemu.

SSO Katarzyna Kisiel

(...)

SSO Katarzyna Kisiel